Hatodik évfolyam. 18-ik szám. Szarvas, 1882. április 30-án

SZARVASI UJSÁG

Hetilap, a társadalom, közgazdaság és irodalom köréből.

ELŐFIZETÉSI ÁR:

Egész évre . . . . . 6 frt. — kr.
Félévre . . . . . 3 frt. — kr.
Negyedévre . . . . . 1 frt. 50 kr.

Egyes szám ára 12 kr.

MEGJELENIK:

hetenként egyszer, **vasárnap.**

Az előfizetési pénzek, ugy a lap szellemi részét illető közlemények a szerkesztőhöz Szarvasra czimzendők.

A nyilt-térben minden garmondsor dija 25 kr.

HIRDETÉSEK

jutányos áron vétetnek fel.

A hirdetések az „Arpád“ irodalmi és nyomdai intézetbe küldendők.

Budapesten lapunk számára hirdetéseket e fogad Jaulusz Gyula Dorottya utcza 11. sz. tovább A. V. Goldberger, servitatér 3. sz. alatt.

Panszláv hirlap Szarvason.

Pár héttel ezelőtt nemcsekély megdöbbenéssel azt konstatálta a „Békésmegyei Közlöny“, hogy a „Hlasznik“ czimü turóczszentmártoni panszláv lap Csabára 92 példányban jár, — mig a nép közé ugyanoda, mint a közlemény jelezte, a megyei magyar lapokból alig jár 4—5. E közlemény olvasásakor röglön felébredt bennünk a gyanú, hogy e lap valószinüleg Szarvasra is utat talált magának, annyival is inkább, mert tudunk itt egyéneket, kik a pánszláv eszméknek ugyszólván nyilt hirdetői. Szomoru feltevésünkben nem csalódtunk! A „Hlasznik“ czimü panszláv ujság Szarvasra negyven példányban jár a nép közé. Negyven páldányban hirdeti e lap nálunk a magyarság gyalázatát; negyven példányban szór vádat minden ellen mi a magyar hazafiság fogalmához tartozik; s nálunk is, mint Csabán, nincs mód ellensulyozni szintén sajtói uton e lap gyalázatos üzelmeit, — mert viszont a megyei lapkból egyetlenegy példányt sem járat a nép.

Nemde hihetetlenül hangzik ez ott, hol a nép vagyonossága szinte közmondásossá vált; ott, hol egy panszláv irányu tót ujság 40 példányban képes elterjedni.

A „Szarvasi Ujság“ hat évi fenállása óta nem tudta annyira vinni, hogy a szoros értelemben vett nép körében csak egyetlen pártolót is tudott volna magának szerezni. Hat év óta kiván hatni lapunk a nép magyarositására, s az reá a felelet hogy nem kell magyar ujság. S igy vannak a többi megyei lapok is.

Lapunkat s a többi megyei lapokat is, csupán az intelligentia pártolása tartja fenn, a nép nagy tömege ez a nagy, vagyonos osztály, legalább nálunk nem is reflektál a megyei lapokra.

De a „Hlasznik negyven előfizetőre talál Szarvason. A tót ujságnak tehát van kelete a nép közt, s még hozzá minő tót ujságnak!

Oly lap ez, melynek minden sorában a magyarság elleni veszett dühh tajtékzik; melynek nincs egyéb czélja, mint a fajgyülölet szitása, a nép jóérzületének megvesztegetése — panszláv czélokra.

De ez a lap negyven példányban jár a mi „jó népünk“ közé, melynek magyar érzelmüségéf oly igen sokszor hallottuk emlegettetni.

Valóban szomorú észlelet, — különösen szomoru azoknak, kik a magyarosodás ügyét sajtói uton szolgálják, mert e tény mindennél szembeszököbben bizonyitja azt, hogy itt titkon müködő kezek vannak a játékban, melyeknek sikerült fölkelteni a nép ellenszenvét a magyar sajtói törekvések ellenében. Ne higyjük azt, hogy a mi tót ajku népünk valami előszeretettel viseltetnék a nemzetiségi törekvések iránt. E népben nagy az indolentia minden iránt, mi meghaladja a garas-és földgyüjtés határát; ez indolentia ellen kiván küzdeni a helyi sajtó, midőn a közérdekek terére kivánja vinni a népet, — midőn a magyarosodás utját egyengeti előtte. Elébb-utóbb megszokta, megkedvelte volna ez irányt, ha e részben a sajtót kellőkép támogatnák azok, kik a néppel közvetlen érintkezésben állva, arra hatást tudnak gyakorolni. De nem igy történt. Mások ragadták meg az alkalom üstökét, s a nép kezébe, midőn az már maga is érzé a sajtó hatalmát: a sajtónak oly közegét adták, mely a nép anyanyelvén szólva hamis tanait könnyü szerrel csempészi be azok gondolatvilágába.

Igy lettek elhóditva a helyi sajtótól a mi magyar érzelmü „jó tótjaink“ — a turóczszenmártoni panszláv ujság részére.

Itt hát voltakép nem is a nép hibás, hanem azok, kik a helyzetet kikémlelve, az adott alkalmat arra használták, hogy tót nemzetiségi eszméknek gyüjtsenek proselytákat.

Im ez a tényállás. Ezt konstatálni kötelességüknek tartottunk, annyival is inkább, mert eddig tudtunkra senkinek sem tünt fel e megdöbbentő körülmény.—

Népünk azon része, mely a müveltség bizonyos magaslatára emelkedett azon tény által, hogy a sajtót pártfogolja :. tót nemzetiségi eszmék kelepczéjébe került; de nem önjószántából, hanem bizonyos apostolok buzgólkodása folytán.

Mert szomoru dolog, de tény az, hogy az efféle üzelmeknek megvannak a maga apostolai: ellenben a legjózanabb, leghazafiasabb törekvések — legalább nálunk — magukra hagyatnak.

Ki gondolta volna, hogy az államilag betiltott Maticza rabló keze városunkig nyúlik: ime ma már senkisem kételkedhetik benne, hiszen legveszedelmesebb közlönye, a „Hlasznik“ 40 tekintélyes polgár családi olvasmányát képezi Szarvason.

Hogy ez visszás dolog, hogy az e tényben nyilvánuló veszedelmes irány utja bevágandó lenne: abban Szarvas város minden hazafias polgára bizonyára egyetért.

Szövetkeznünk kell mindnyájunknak ez üzelmek megfékezése ellen.

Az egyházi és iskolai oktatás első sorban lenne hivatva az efféle balirány megszüntetésére hatni; de e téren meglehetős indolentiával állunk szemben.

Csak a társadalom a maga egészében, az tiltakozhatik nálunk leghatalmasabban ez üzelmek ellen.

A nép olvasóköreinek közönsége, s általában minden jóravaló polgár, ki a magyar hazafiság emelő érzetétől van áthatva: vegye kezébe az ügyet, s világositsa fel a tévutra vezetett polgárokat.

Csakis a társadalmi tevékenység arathat sikert a felburjánzó pánszláv törekvések kiirtása körül; szövetkezzünk tehát mindannyian e czél elérésére.

Rámutattunk a megdöbbentő kórjelenségre. Pánszláv agitátorok kétségbevonhatlan üzelmei észlelhetők városunkban. Nézheti-e ezt a társadalom össze tett kezekkel, gyáván, szónélkül?

Nézheti-e, hogy ez üzelmek folytán a magyarosodás terén folytonos hátraesések észlelhetők városunkban, holott a nép véralkata, érzülete, alapjában ellentmond a szláv nemzetiségi üzelmeknek.

Nem! a társadalom nem türheti tovább ez arczátlan játékot; a nagy többségnek tiltakoznia, ellentállnia kell ama néhány sehonnai alacsony törvetésének, mely a magyar haza szivében a magyar haza szivverését akarja megbolygatni.

Legyen résen a társadalom és a sajtó, még nem késő, s irtsa ki gyökerestől a széltében burjánzó pánszláv lapokat, mutasson ajtót térjesztőiknek, ha még oly tiszteletreméltó köntösben merészlik is belopni a nép keblébe az idegen, a hazaellenes tanok mételyét.

SIPOS SOMA.

Csarnok.

Sir Charles Darwin.

Kevés emberrel történt meg talán a középkor óta, hogy halála oly általános részvéttel találkozott volna, mint Darwinnál látjuk ezt.

Egyiket a politikai világ gyászolja, de a tudósok mit sem tudnak róla. — másikért a tudományok komoly müvelői

---

TÁRCZA.

Epithalamium.

— M. G. lakadalmára. —

Elhangzott az eskü, — a hangok halk másа
Gyönge suttogáskép tért meg nesztelen,
Nem hiszed a papnak, hogy mulandó minden
És igaz boldogság nincsen idelen. —
Mint szelid napfénynél lágy tavaszi szell ön
Tarka fejjel bólint száz virágcsoport,
Bágyadt mosolyánál czifra szép remények,
Mámora int hozzád s messze égbe hord. —

Rege lesz előtted már az egyedüllét
Eljutál a fényes festett álmokig,
Ködlepel boritja elmult legényélted
Boldogsághoz a sziv oly hamar szokik.
Élted örömében, élted rögös utján
Hü szerelme szolgál szelid enyhhelyül,
Bár zenghedd a sirig az elértett jósszót
em az em erne ni egyedül.

Mosolygj felettünk, kik nagy buzgalommal
Tépelődünk pro és contra érveken, —
Igaz öröm nélkül hidegülő szivvel
Nyomtalan átsiklunk a szép éveken.
Ifju érzelemmel, régi szerelemmel
Boldogitsd tovább e bájos kis leányt,
Nem okulva példán, mink tovább tünődünk,
Ritkuló reménnyel s hajjal egyaránt.

Ben.

Az öltözködésről.

Akárhogy akarjuk is, nem térhetünk ki egy ősrégi kimondás czitálása elől. „A milyen az ember külsőleg, olyan belsőleg is.“ Ezt legujabban különösen az alapos németek

öltenek gyászt, de a nagy világ talán hirét sem hallotta soha. Darwin halálát a politikai körök nagy részvéttel veszik tudomásul, a politikai lapok vezércziikkekben emlékeznek meg az elhunyt érdemeiről, s a tudósok testületei gyászlobogókkal jelzik veszteségüket s közlönyeikben nemsokára megindul a dicsőitő nekrológok végtelen lánczolata még akkor is, ha ugyanazon lapok csak gúnyt szórtak életében annak elméleteire kinek ravatalára ma öszinte tiszteletük koszoruját helyezik le.

Egy hosszu, három generatióra terjedő komoly tudományos müködés eredménye az, mit ma darwinismus, darwini tanok neve alatt ismerünk. A fiu előtt apja s az előtt ismét annak nagy apja már ugyanazon eszmékkel foglalkoztak, melyeket aztán az unoka oly szerencsés alakban tudott a világ előtt proclamálni.

S ez eset eléggé mutatja, hogy valami maradandót és nagyot sehol sem lehet egy pillanat a latt teremteni; a nagy költőknek apai, vagy anyai ágról rendesen van valami kitünő férfival vérbeli összeköttetésök; a hires zeneszerzők és hadvezérek családfájában mindig feltalálhatók az előbbi generátiók alatt a jó muzsikusok és bátor katonák, — csak a gazdálkodás az, melynél mindenki hivatott genienek érzi magát, habár nemcsak apja, de még ő maga is asztalos, ügyvéd, vagy rőfös kereskedö volt még csak nehány évvel ezelőtt is.

Boldoguló gazda, szabó, vagy kerékgyártó, csak annak fiából lehet, ki már maga is szeretni tanulta atyja házánál mesterségét, de annak, ki csak szükségből vette fel e foglalkozást egy pár évre, mint a téli kabátot, sem joga, sem kilátása nem lehet a boldogulásra. A ma nágyhirü kereskedő házak legalább is 3—4 generátió óta szálltak már apáról-fiura milliomos üzleteikkel, mig suszternek kereskedővé lett fia aligha fogja az ezreseket elérni.

A jó öreg dr. Darwin Erasmus már sokat foglalkozott a cimpediák lábizeinek szerkezetével azelőtt, mielőtt fia, sir Charles, felfedezte, hogy a lábtői izek sajátságos alakja nem véletlenségből, hanem a „létérti harcz" után fejlődött igy és nem másként.

Okát keresni e tüneményeknek mindenkor okos emberhez méltó foglalkozás, bármily kisszerüek legyenek is a tünemények, — mert ime, a példa mutatja, hogy csekély tünemények okainak kutatásánál oly nagy horderejü törvényekre akadhatunk, melyeknek ismerete megváltoztatja a saját magunk egész életfolyamát is. A rovarok lábtő-izeinek vizsgálata a „fajok keletkezésé"-nek nagyszerü elméletére vezetett, s az elmélet ma az állattenyésztést oly regiókba emelte, melyekbe ezred évek alatt sem volt az képes az előtt emelkedni.

„Mutassatok fel nekem egy tollat, és én nehány generátió alatt más fajokból is ugyanazon szinü és nagyságu galambot állitom elő nektek amelyből a felmutatott toll származott." — mondá egész elbizakodottsággal az öreg Sebright, midőn a fajok keletkezésének elmélete meggyökeredzett fejében, s ma costwood és exford-down, merino és hampshire juhokból tetszés szerinti gyapju és husminőségü fajtát állit elő a tenyésztő, mig az előtt csak a véletlen, a jó Isten kegyelme adhatott neki olyat, mint a minőre szüksége volt.

Nagy dolog az: függetleniteni az embert a természettől, a véletlenek helyett törvényszerüségre fektetni létünket; az emberi szabadságért vivott legnagyszerübb harcz ez. Kideriteni az ezer meg ezer apró tényekből, hogy az élőlények alakjai s tulajdonságai épen ugy csak lenyomatai s mintegy plasticizált hatásai az őket környező viszonyoknak, a mint például a gypszöntő kezéből kikerülő szobor csak a minta egyes domborulatainak, vagy az esetleg benne maradt karczolásnak nyomait hordja magán, és hogy az élő lényeknek létezhetesükért a környezettel folytatott és szünet nélküli harczai közben szerzett e tulajdonságai közül a párszerzés alkalmával folytatott „párszerzési harczok" után csak ismét azok szállanak át az utodokra, melyek a létező viszonyok között leginkább biztositják azok számára a megélhetést s párszerezhetést mert a sánta kakast minden szemétdombról e üzik szerencsésebb társai; — az élőszervezet ez alaptörvényeit, mely már világ elejétől fogva létezik, a tünemények burkából kifejtve tisztán szemünk elé hozni majdnem annyi, mint a halandó embert teremtő képességgel ruházni fel.

Hol voltak a régi korban a Duchess of Hillharts-féle tehenek, s a Dagmár-féle lovak, melyekért ma nem nagyuri szeszélyből, hanem üzleti specnlátióból 8—10,000 forintot adnak meg egyenkint, holott a fajkeletkezés elméletének megállapitása óta majd minden állat- és növény-fajnál sikerül előállitani a legjobb régieknél is tizszerte drágább példányokat.

A szolgálat, melyet Darwin az „Origin of species" (A

érzik legmélyebben, mert ugy gondolkoznak, hogyha a belsőről — tehát a lelkiekről, meg az egészségről — gondoskodandó már régi idők óta felsöbb iskolákban képeztetik a jó professorokat és doktor medicziánaekat, jó lesz a külső iránt is nagyobb figyelemmel viseltetni s Münchenben és Drezdában szabó-akadémiát állitottak. Az alapos németnek igaza is van, ha annak a fentebbi régi közmondásnak — melyet ismer és elismer — hódolni akar.

Talán furcsa lesz, de meglehet ugy lesz, hogy nemsokára majd ilyen vizitkártyával praezentálja magát egy érdemes szabó: „Dr. Fipsz, nadrág és szoknya gyógyász." A mit reményleni annal is inkább jogunk van, mert már régóta „müvészet" a szabóság és mert a doktor titulus használata volt már épen Budapesten praecedens. Egy soroksári szabó mint tanu a belvárosi járásbiróságnál igy irta alá a jegyzőkönyvet: „Dr Misina."

— Hát miféle doktor maga majszter ur? — kérdi tőle a járásbiró.

— Olyan doktor, mint a milyen doktor itt az ügyvéd úr a többi ügyvédek közt: én vagyok a legjobb szabó a környékemen.

Hanem félre a tréfával. Lehet arról a dologról komolyan is, habár pipaszó közt beszélni. Az öltözködés napjainkban általában véve; csinos, szép. Nem értjük bele mindjart a nők viseletét is, mert ahhoz oda fér nehány gáncsoló szó. Csak egyet hozunk föl hirtelenében: azt a törekvését a hölgyeknek, hogy minden áron természetes vonalaikban akarják idomaikat feltüntetni. Ez visszataszitó. Ah! tudjuk, hogy hivatkoznak az ó-kor hölgyeire; a kiknek tagjai egész meztelenül látszottak ki a lenge ruházatból. Nem ez nem bizonyiték a jelenlegi viselet mellett; mert (tessék rajta gondolkozni) jobban megóvja a szemérmet a természet hüvelye mint a tricot, az igaz mint a kendőzés. Pedig másfelől az is igaz, hogy messze régi időkbe mehetünk vissza a történetben, mig a mai női divathoz hasonló csinosat találunk, ha elképzeljük ettől a kinövéseket. Csinos és szép különösen azért, mert amaz erőszakosság nélkül is arra való, hogy a szép növést kitüntethesse. Soha kedvesebb öltözetet nem fognak kifundálni a szabók a princessénél, mely a nyaktól kezdve le egész a sarkakig, gyöngéden, tüntetés nélkül simul a testhez, melynek, — hogy ugy mondjuk — alapgondolata kifogástalan, de a melyhez a

fajok eredete) és a „Variation of animals and Plants under domastication," (Az állatoknak és növényeknek a honositás által elöidezett változásai) czimü munkái által az állattenyésztőknek és növénytermelőknek tett, már maga is megbecsülhetetlen, de még többel tartozik neki általában az emberiség azért, hogy a „Descent of the emotions in man and animal" (Az indulatok kifejezése az embereknél és állatoknál) czimü munkái által felszabadította az emberi szellemet a középkortól még reámaradt szükeszü babonak és elöitéletek járma alul. Hogy az európai emberiség észjárása az utóbbi 2—3 évtized alatt nagyban változott, azt ma senki sem tagadhatja: ma még élő öreg apáink közül azok, kik talán valamely félreesö zugában a világnak mintegy átaludták a most mult decenniumokat, alig találnak a mai müvelt világ szellemi légkörében csak néhány vonást is abból, mely a mult hasonló müveltségü köreit jellemezte.

„Sülyedtünk", mint szokták mondani, de mi nem tudjuk, csak annyi tény, hogy „változtunk." Hogy javunkra vagy kárunkra, ma még positivitá sal alig lehet megmondani, de mégis valószinübb, hogy e változás az emberiségnek nem kárára vált.

E szellemi légkörváltozás elöidézésében nem csekély, sőt mondhatni, hogy az egyes egyéneket tekintve, a legnagyobb szerepe volt azon igénytelen külsejü, de magas, kopaszfejü férfinak, kinek tetemeit ma már a farnhemi sirbolt hantjai takarják.

Sir Charles Darwin, a sokak által sokáig félre értett, de ellenfeleinél nem kevésbbé mély vallásos érzületü természetbuvár, embertársai köszönetére érdemes, s az a hatás, melyet minden müvelt nyelvre leforditott munkái által*) korának minden müvelt nemzetére tett, eléggé bizonysága lehet annak, hogy benne egy „uralkodó" szellemet vesztettünk.

A szarvasi „panszláv agitátor"!

A „Szarvasi Ujság" legujabbi számában bizonyos czikk lett közzé téve az „Egyetértés" nyomán, melynek éle Orgován, mint ú. n. „panszláv agitátor" ellen irányul. — Ismeretes dolog, miszerint ez ügy már egyszer szellőzve volt, de mivel egyrészt akkoriban az ellenem irányzott támadás nem volt ily határozottan körvonalozva; másrészt pedig tudatával birván annak, miszerint semminemü haza-ellenes üzelmek elkövetésével vádolható nem vagyok: az önvédelmet szükségtelennek tartottam. — Most azonban e kérdés újult erővel kerülvén ismét nyilvánosság elé, mégpedig szoros kapcsolatban nevemmel ennélfogva erkölcsileg kötelezve érzem magamat ez ügyhöz hozzászólani. —

Hogy a kérdéses czikknek eredeti szerzője mily alaposan véli ismerhetni a viszonyokat s személyemet, ezt illetöleg utalok azon épületes rágalmakra és ellenmondásokra, melyek en az egész közlemény alapul. — Ha ugyanis szerző oly biztos itélő tehetséggel rendelkezik, minőt ez ügy közlésében és megitélésében elárulni látszik, feltételeztem volna nála legalább azon primitiv követelmények ismeretét, melyek feltétlenül megkivántatnak ahoz hogy e tárgyban valaki objectiv itéletet mondhasson. — Feltételeztem volna nevezetesen azt: miszerint tudomásával birjon annak hogy én nem jogász, hanem theologus vagyok; továbbá hogy én nem csupán ez év eleje, hanem már harmad éve voltam az eperesi hittanszéki akademiának polgára; hogy Pozsonyban soha nem jártam s igy semminemü panszlavok missionariusa nem lehettem, nem állván az odavalókkal még csak levelezésben sem. — Hanem igenis jártam Szarvason hét éven át, felsőbb tanulmányaimat pedig Eperjesen folytattam 1879 ősze óta. — Gondolom, most már indokolva van egyszersmind azon, a szerző elött gyanusnak látszó magatartásom is: miért nem társaloghtam a jogászokkal? egyszerüen azért, mert magam nem voltam az. Hogy pedig a képezdészek között haza ellenes elveket terjesztem volna, ez oly körömfont valótlanság melyet szerző alkalmasint az ökléből meritett. —

A vádak felsorolása utan, szerző veszi magának azon elégtételt, hogy kicsapat engemet az eperjesi intézetből, a később szerzett újboli „terhelő adatok" alapján, mint „panszláv agitátort," ki nemcsak subjektive hódoltam holmi haza-ellenes eszméknek, sőt azok számára meghiveket is toborzottam? — Ennek — szerző szerint — ujabb bizonyságát adtam az által: hogy bizonyos „panszláv" segélyt fogadtam el.— Valoban mély hódolattal teljes bámulatot kelt bennem szerzőnek óriási phantasiája melynek segedelmével oly megkapó argumentumokka tudja indokolni az én képzelt kicsapatásomat; holott a történ-

*) Darwin munkáinál csak a biblia van több nyelvre leforditva.

---

fantázia képzelhetetlen gazdagságot füz; csipkéket, szalagokat, himzéseket. Egyben fantasztikus és méltóságos, vig és szerény, s a mi fő: tág tért enged az individualismusnak, rálehet rakni diszül mindent, tollat, rojtot, prémet stb., lehet hozzá használni egész madarakat a kalapra, megtür az mindent. E szabadalmat aztan nem régiben annyira is fölhasznalta egy angol lady, hogy egy egész papagájt használt fejékül. . . . Persze ez már megint a divathajhaszat egyik kinövése . . . . ha még olyan nagyon tetszett is, a mint tetszett.

Hanem hát beszéljünk e férfi-divatról.

Hihetöleg mindnyájan egy véleményen leszünk a fekete ruhára nézve, a melynek különösen van bizonyos stylje, kedvessége, elökelősége. Mindnyájan illető tisztelettel viseltetünk iránta, — hogy szabó nyelven beszéljünk — mint a mely nekünk is tiszteletet, diszt, elökelőséget, szives vendéglátást stb. kölcsönöz. Ez az általános divat, melyet semmi sem fog eluzni helyéről, legfölebb csak formája valtozhatik meg oly időkben, mikor ruhankkal is beszélni, demonstrálni akarunk s lesz a frakkból nálunk attila, a lengyelnél zamarska A fekete ruhával tehát ennyiben el is készülhettünk s beszéihetünk inkább a hétköznapi ruhazatról a laj quetterő́l.

A lehető legegyszerübb, de azért méltan a legkedveltebb: a szép férfialak legjobb takarója.

Hanem az is igaz, hogy nem mindenkinek áll jól — a mi épen talán egylk főérdeme. A jaquelte annak áll jól, a kiben van ösztön a keresetlen eleganczia iránt, a ki szép termetü, de nincs eset rá, hogy valaha jól álljon a porrohos embernek.

Szabása egyszerü, de merész is. Kar, hogy szineinek megválasztásában extravaganczia'ra vetemednek s nemcsak tarkaságában tuloznak, hanem még az egyszineknél is bizonyos rikitó, feltünő viszketegséget, vagy blazirtságot árulnak el. Pedig az volna helyes, hogy ha a hétköznapi ruha szine harmoniában volna az évszakokkal, azoknak uralkodó szineivel, a házakkal, a melyek közt, s a kövezettel, a melyen járunk, a vidékkel, a melyen élünk.

Legnagyobb előnye pedig hétköznapi ruhánknak az, hogy abban ismerni meg igazán „emberünket." Alig lehet valakinek elökelőségét, jellemét, kedélyét s egyéb minőségét olyan jól felismerni, mint épen hétköznapi ruhajaban Példa-

tek után magam határoztam el az intézetből önként kilépni, s csakugyan 1882 február hó 28-án távoztam is. — Mivel azonban azt tartják, hogy: „a haraszt nem zörög hiába“ — ámbár az szerintem szép frázis s nem egyéb : — szükségesnek tartom legalább pár sorban reflektálni az indító okra : mely e mozgalmat előidézte. — Mint az egyházi pályára lépendő ifju, okulva masok példáján, beláttam azt, miszerint a tót nyelvnek ismerete nélkül nem boldogulhatok, lévén a magyar gyülekezetek hasonlitlan kissebbségben s a mellett nem tudhatám minő egyházba kerülhetek, feltettem magamban a hátra levő rövid időt, részben e nyelvbeli ismeretem gyarapitására használni fel. E czélnak könnyebb elérhetése végett, tót ajku egyházi lapot rendeltem meg. Ehhez járult most már még az is, hogy laktársaimnak több ismerőse lévén a tót ajku ifjak között, ezek gyakrabban jártak hozzánk s igy ismerkedtem meg én velük, igy kerültem „panszlav agitátor“ hirébe. Ha valaki közelebb óhajt magának bizonyosságot szerezni a dolog valóságáról, rendelkezésére bocsáthatom az ezt tárgyaló s az eperjesi collegiumi igazgatóság által hitelesen láttamozott bizonyitvány eredeti szövegét. A mi pedig a szóban levő segélyt illeti, arra nézve csak azt jegyzem meg, miszerint nemcsak hogy eddigelé egy krajcárnyi segélyben nem részesültem, de szavamra, még csak tudomásom sem volt róla. Azt hiszem jelen soraim nyomán meggyőződhetik bárki is, hogy a kérdéses czikkben — nevemet s azon körülményt kivéve, hogy a jogászokkal nem társaloglam, de mit fentebb okadatoltam : egyetlen betü sem igaz, de koholmány egyszersmind holmi allamellenes tendentiákkal való szerepeltetésem, szóval egész panszlavságom. — Ennyit óhajtottam röviden megjegyezni felvilagositásul, kijelentvén egyszersmind azt : miszerint minden további megtámadást és gyanusitást apriori visszautasitok, s mint ilyenre felelni nem tartanám magamhoz méltónak.

Végül pedig fogadja a Tekintetes szerkesztőség őszinte köszönetemet, hogy védekezésül számomra becses lapjában helyt engedett.

Szarvas 1882. April hó 25-én

Orgován Gyula.
hitjelölt.

HIREK.

— (Mult számunk) hirrovatában emlitettük, hogy a szarvasi gymn. III osztályának könyvtárában egy oda nem való kor esirat találtatott. E közleményre vonatkozólag Tek. Tatay István főgymn. igazgató urtól lapunk szerkesztője a következő sorokat vette: „Ugy hiszem : egy Önnek éppen nem uj, de felette ismeretes elvi dolgot mondok: a midőn tanárkarunk nevelői álláspontját a legszigorubb idealismusban mutatom fel, mely absolute kizárja azt, hogy ifjuságunk szelleme az emberiség és magyar haza nagyságairol való vonzalmas nemes eszmék emelt köréből levonassék a napi tusák sorába. Nem mondok Önnek bizonyára ujat, ha mondom, hogy mi az ifju lelkeket kötelességünk élénk érzetével igyekszünk távol tartani holmi pártiratoktól, amilyenért Ön b. lapjának mult számában oly módon történt felszólalás, mintha mi nem birnánk e részbeli hivatásunk kellő tudatával, és történt névszerint azért, mert III. osztályunk könyvtárába, (egy a fiuktól régi hagyomány szerint felettébb autonomice kezelt intézmenybe) egy tanulótárstól ajándékozva, a „Mit izen“-féle pamphlett is betalált jutni. — Valóban Önt sokkal bensőbben megbarátkozottnak tartom az iránnyal, mely iskolánk beléletében nyert öntudatos kifejezést, semhogy kételkedjék abban, hogy midőn a „Függetlenség“ nagy kerülőjén át kelle eme véletlenül, mindenesetre jóhiszemüleg megesett hibáról értesülnünk, a dolgon magunk ütődtünk meg a legerősebben, s jeléül ennek, éppen nem „sokára“, de megtudva tüstint — a mostani gondos derék osztályfő által - igazitottunk a dőreségen, még pedig nem ez egy, de minden hasonló esetre kiterjedőleg. — Különben is a mi a nagy névre való hivatkozást specifice illeti, a mi állapotunk milyenségét eléggé illusztrálja a diszteremben évenkint megünneplett Március 15-ke, melyen ifjuságunk az örökérvényü eszmék kultusával kapcsolatosan kegyelettel szokott adózni Kossuthnak; de illusztrálja hivatalszobánk is, hol az ifjusági páratlan kegyelet tárgyaiul egymás mellett látni nemzetünk nagyságait Széchényi, Kossuth rezképeiben. — Mondom: nem mint ujat irom ezeket: de ép' azért fájlalnám, ha erre a pontra vagy egyebekre nézve is, Önnek b. lapja engedne azért se et á rakapni ellenünk. Kiváló tisztelettel Tatay István. — E sorokra megjegyezzük, hogy sohsem volt o nuk kétkedni gymnáziumunk

---

nak okaért : a legutolsó mamlasz is nagy urnak latszik egy középkori, rokokó öltözetben, hanem hétköznapi ruhájában, még ha az oly elegans, csinos is, csak az, a mi. Mert tegyük fel, hogy egy vendéglőbe egymásután egyforma szinü, szabásu, egyforma uj hétköznapi ruhában jelenik meg két idegen ember, a vendéglős az egyiket igy fogja fogadni : „Méltoztassék besétálni“, — a másiktól azt kérdezi: „Mit keres?“ Honnan ismeri meg a két külömböző állásu embert? A habitusaról, mely szó alatt nemcsak a ruhát érti ám a magyarember.

Ha a hétköznapi viseletek szinei, szabásai, ugy alkalmazkodnának a különböző éghajlatokhoz, évszakokhoz, a vidékek uralkodó külsőségeihez, mint előbb emlitők, még azt is könnyü volna róluk megtudni, hogy Londonban, Párisban, Bécsben, vagy Budapesten vagyunk-e? Hanem ezt lehetetlenne teszi az, hogy a divat nemcsak általánosságban nemzetközi, hanem részleteiben is, a külföldi divatlapok utján. A pest. szabó is a parisi, vagy berlini divatkép után dolgozik. De még ezek daczára is találunk bizonyos külömbségeket, mert minden nemzet — akarva, nem akarva — hozzáragaszt szokásaihoz sajat gondolatát, próbál rajta ujitásokat tenni, hiszen a szabók mindig ujitó forradalmárok voltak.

Nézzünk meg csak egy francziat és egy angolt hétköznapi ruhában. Olyan külömbségeket fogunk talalni kettőjük ruhajaban, a melyekből következtetni lehet egyéniségükre, erkölcsi és politikai minőségükre. Az angol nép talán a legszabadabb, de bizonyosan a legalkotmányosabb, s igy nagyon könnyü neki elfogadni s követni valamely szabalyt, törvényt. Ellenben a franczia a szabadságnál jobban hódol, a „glore“-nak, és ugyanazért nehezebben mond le ujitó szokásáról, még akkor is, ha azt a szabályt, vagy törvényt kellene követnie, amelyet önmaga alkotott. Az angol biztos tudatában az ő méltóságanak, s nem akarvan a vilagon senkinek sem tetszeni, csak önmagának, mindenben hasonlit önmagához, egy egészet képez, s nem érez rá szükséget, hogy ezeken tulmenjen. A franczia, a kiből semmi emberi érzelem sem hianyzik, áradozásra hajló, csupa tettvágy, el akar és el tud ragadni mindenkit, minduntalan valami szemnem látotton, fül nem hallotton jár fürge esze; mindezt lelehet olvasni az angol és franczia hétköznapi ruhájáról.

Az angol ruha sokkal magasabb, mint a franczia. Olyan begombolkozni való Az angol ruhanak a bélése, diszitése, — minden selyem, vagy bársony nélkül, — mindig

hazafias irányában. s ama közlemény csupán arra figyelmeztetett, hogy az ifjuság lehetőleg óvandó a politikai pártharczok talaján felburjánzó kortesiratoktól, mire nézve az elébb közölt sorok teljes megnyugvást nyujthatnak.

— (Esküvö) Moravcsik Géza úr fögimnáziumunk jeles fiatal tanárja, f. hó 29-én tartá városunkban egybekelési ünepélyét Salacz Ilon kilaszonyal, Salacz Ferencz járási szolgabiró ur bájos leányával. Az esküvön, mint násznagyok: Vladár Miksa Zlinszky István; mint koszoruláányok; Moravcsik Emma Vladár Vilma ésBiri, Delhányi Mariska, Delhányi Otti, Zlinszky Ilona;mint vőfélek; Salacz Oszkár, Salacz József, Salacz Géza, Moravcsik Emil, Moravcsik Gyula és Martiny Dezsö — szerepeltek. — A legszebb vonzalmon alapuló viszonyhoz öszinte jókivanatainkat füzzük!

— (Tüz) ütött ki városunkban f. hó 29-én reggel 2 órakor, mely a belső piacztéri Krajner-féle ház tetözetét teljesen elhamvasztotta. A tetözet szerencsére nem szakadt le, s igy az e ház utczai részében levő Rónai Bernát-féle kereskedés boltbeli áruczikkeinem szenvedtek, a raktár czikkei, (honnan a tüz eredt,) nagyrészt elégtek. D rék polgárságunk ezuttal is nagybuzgalommal eszközölte az oltást, melynek a csendes idő nagyban kedvezett. Az épület, mint értesülénk, biztositva vol.

— (Aszarvasi cath plébánosi) állomás betöltése a közeli napokban várható. A választó kegyurság hir szerint Dinya Istvánb. gyulai segédlelkész úr személyében álapodottmeg.

— (A szarvasi társlati) leánynönevelde ez idénre is 300 frt államsegélyben részesült jeléül annak, hogy a kitünően szervezett intézet müködése magasabb helyen is méltányoltatik.

— (Névmagyarositás,) Dessauer Mór szarvasi kereskedő, vezetéknevét belügyministeri engedéllyel Décsei-re változtatta.

— (A szarvasi) kereskedelmi csarnok ünnepélyes megnyitása alkalmából a kör helyiségében (Bárány vendéglő) f. hó 26-án közvacsora rendeztetett, melyen a kör tagjain kivül nagyszámu közönség vett részt városunk intelligentiájából. A kedélyes ünnepély, melyet számos pohárköszöntö füszerezett, éjfél után ért végett.

— (A közoktatási) miniszterium kebelében Gönczy Pál elnöklete alatt az elemi tanügy adminisztrativ ágára nagy jelentőséggel biró tanácskozások tartattak e h. 21- és 22-én. A tanacskozás tárgyát képezte a tanfelügyelök részére szerkesztendö átalános törzskönyv-minta megálapitása hogy jövöre valamennyi tanfelügyelö egyöntetüen járjon el. Ennek kapcsán megálapodás történt: az iskola és tanitók személyét a tanköteles és iskolába járó gyermekeket, tanitó vá ltozásokat tanitóügyi nyügdijügyeket illető nyilvántartásra, továbbá az iskolai tanitás eredményének kimutatását, a tanitó fizetését, az iskolai vagyoni állásat és viszonyait feltüntetö táblázatokra és az iskolai mulasztásokat ellenöriző tenfelügyelöi nyilvántartásra vonatkozólag is.

— (Halálozás.) Ismét kidölt egyik agg politikai jelesünk a régi gárdából. Garamszeghy Géczy Péter Zólyommegye több izben volt diétai követe, Hontmegye első alkotmányos főispánja, folyó hó 20-án reggeli 6 órakor elhunyt leánya: Dobsa Lajosné, született Garamszeghy Géczy Gizella karjai közt a biharmegyei kosgyáni urasági kastélyban, hová mult évi szeptember hó 15-én, már ekkor is gyengélkedő állapotában üdülni ment. A 81 évet betöltött aggastyán kimulása csendes volt Temetése egyszerüen, de mélyen meghatón, folyó hó 22-én ment végbe s a gyászoló család fás udvarán felállitott ravatalnál kezdődött, Kutassy Ferencz remetei ref. lelkész hitszónoklata, s a vidék, a falu s a kosgyáni birtokhoz tartozó gör. kel. papjaik és elöjáróik által képviselt községek nagy részvéte mellett. A megboldogult veje, Dobsa Lajos által irt halotti énlékbeszédet is nevezett hitszónok tartotta.

— (Beaconsfield) halála évnapján, ápril 19-én Londonban az utczákon sok ur és hölgy primulával jelent meg. Ez Beaconsfield kedvencz virága volt s e tüntetés a konzervativ lapok felszolalása folytán történt.

— (Ignatieff) jól gondoskodik magáról. A nihilista lap legujabban azt jelenti, hogy Ignatieff sok birtokot vásárol.

— (Maclean t) az angol királynö elleni merénylet elkövetöjét az orvosok hosszabb megfigyelés után öröltnek nyilvánitották s ezért a bünügyi tárgyalás alkalmával felmenetettek. Állami tébolydába fogják zárni.

—(A Mandalayból Afrika) jelentik, hogy a politikai gyilkosságok ujra megkezdődnek. A király kivégezteté két növerét az alkirálynét és a kincstárnokot; azon kivül rokonai közül ötven személyt megöletett.

Felelös szerkesztö és kiadó tulajdonos: Sipos Soma.

ugyanaz. Az ing galléra sokkal lejebb áll, de jobban is takar; a kézelők is kisebbek, mint a francziákéi: egyszóval kevesebb fehéret látni az angolon, mint a franczián. Az angol nem mutat semmi fantáziát ruhájában; az ő ruhája mindig szolid, egy és ugyanazon kelméből való. Ha Angliába beüt egy divat: az egész angol világ azt viseli. Vagyis az angoloknál a divat rendi, a francziaknál pedig egyéni; az angolok bizonyos uniformist viselnek.

A franczia nem tudna ily szük korlátok közt megmaradni. A francziáknál is egységes a divat, de a részletekben ezerféleség látható. A béllés, a diszités, a gombozás, sőt a nadrágforma is külömbözik, néha persze, ugyancsak ujságkeresés miatt, éktelenek, mint a minő volt az a széles alju pantalon, mely tökeletesen az elefánt lábához hasonlóvá tette a franczia dandy lábát. Francziaországban mindenki követi a maga gusztusát. — A jaquette ott szeszélyes, mint a kényes dáma. Van olyan, amelynek három, van olyan, a melynek kettő, de van olyan is, melynek csak egy gombja van, sőt nem tartható lehetetlennek, hogy vannak ilyen kabátok gomb nélkül is.

Hát nálunk? Szó sincs róla, hogy az általunk is elfogadott nemzetközi divatban eredetiség, izlés és eleganczia ne nutátkoznék, mint akar az angolnál, akár a francziaknál. Hanem inkább csak kivételképen, mig a szabály inkább az hogy nálunk is meg van az ujitási vágy, az ami a francziáknál, de inkább csak utánzásképen, mig eredetiskedésünk valóban mosolyra inditó tarkabarkaságban, a magyar jellemmel annyira ellenkező ugrifüles cziczomázásban, csodálatos harmoniátlan választékosságban mutatkozik, és ha az egyéni jellemet, izlést, gondolkozásmódot a ruhák útán akarnók megitélni, ugyan furcsa itéleteket kellene mondanunk.

Hiszen vannak más népek is, akik csak csin nélkül öltözködnek, mert ilyenek mindig és mindenütt voltak, a régibb időkben Babylonban Semirámis, Rómában Heliogobal idejében, Az is igaz, hogy általános, változást nem szenvedhető szabályt a viseletekre nézve megallapitani nem lehet mert hiszen eldöntött dolog ugyan, hogy a XV. Lajos korabeli butorok nagyon szépek, s az első franczia császarsági korabeliek nagyon csunyák voltak, de azért ez nem zarja ki azt, hogy XV, Lajos korában rosz, és Napóleon korában jó kárpitosok is lehettek.

H.

Dreher Antal-féle

kiviteli palaczkserek

egyedül kaphatók és megrendelhetők csakis

Dietrich és Gottschlignél Budapesten, vagy

Dreher Antalnál, Kőbányán.

A nyáron át naponta háromszor friss töltése a palaczkok töltése czéljára eltett, legkitönöbb kivitel palaczkseréknek.

Ismételadókat legnagyobb előnyökben és engedélyekben részesitjük

Szives tudomásra.

A t. cz. közönséget, mely csak Dréher-féle kivitelsört fogyaszt, arra figyelmeztetjük, hogy csak azon palaczkerek hamisitatlanok és eredetiek, melyeknek vignetáin a **Dietrich és Gottsch** világosan észrevehető.

Gyógyitása

a mellgy ne sé nek, köhö g , fulladás, vérköhögés, álmatlanság, étvágyhiány, tüdő és gyomorbajoknak.

az egyedül valódi

HOFF JÁNOS-féle

maláta tápszer gyártmányainak használata által, mint HOFF JÁNOS-féln maláta-kivonat egészségi sör, a HOFF JÁNOS-féle concentrált maláta-kivonat, a HOFF JÁNOS-fále maláta egészségi chokoládé és a HOFF JÁNOS-féle mellmaláta czukorkák.

A csaknem minden európai állam. csász. kir. udvari szállitója HOFF JÁNOS porosz kir. kereskedelmi tanácsos, a koronás arany érdem-kereszt tulajdonosa, a főbb porosz és német rendek lovagjának. A Hoff János-féle malátakivonat feltalálója s egyedüli készitőjének.

Bécs, Gyárhelyiség Grabenhof. 2 sz. Iroda és Gyári raktár Graben, Braunerstrasse 8. sz.

Reménytelenül szenvedtem öt éven át a leghevesebb gyomori hurutban. A legbensőbb hálámat fejezem önnek ki annak meggyógyitásáért melyet csakis az ön Hoff János-féle malátakivonat egészségsörének használata által értem el, s ez által ma már ismét egészségemet visszanyertem. - A hasonló bajban szenvedők előnyére kérem ezen soraim nyilvánítételére. Mély tisztelettel

Szegvár, 1881. nov. 6 STABL FERENCZ. földbirtokos.

(Kivonatban.) Az ön HOFE-féle malátakivonati-egészségi sör már egyszer megmentette életemet és annak jótékony élvezete egészségemnek még most is nélkülözhetlen.

Maradtam mély tisztelettel Baros Miklós Fr. Pozsonyban Du - 450. . j 2 . 1879.

Szarvason kapható Nyácsik Soma urnál Mezőtúron Schreiber Sámsonnál,

Ma csek György u.-nak

Morgó-utczában levő

ház a

folyó évi juliushó 1-étől

bérbe kiadó

tleg örök áron is eladó.

Hirdetés.

Egy 13-14 éves fiu

mint tanuló

felvétetik

Vidovszky Károly

füszerkereskedésében

B.-Ccabán.

AZ „ÁRPÁD" IRODALMI ÉS NYOMDAI INTÉZET

SZARVASON,

ajánlkozik mindennemü nyomdai munka gyors és díszes kiállitására

Községi és gyámi rovatos ivek,

HIVATALOS NYOMTATVÁNYOK,

minden alakban,

ügyvédi- és kereskedelmi nyomtatványok

FALRAGASZOK, KÖRLEVELEK,

evèlfejek és levélboritékok, névjegyek, füzetek és könyvek

a legjutányosb árakon állittatnak ki.

Vidéki megrendelések pontosan teljesittetnek.

Az Árpád intézet ügyvezetősége

Szarvason.

Az „Árpád" intézet nyomása